herpy

GEKONY

Variable fat-tailed gecko

Diplodactylus conspicillatus

Diplodactylus conspicillatus to niewielki, krępy gekon pustynny z wnętrza Australii, o szerokim, płaskim ogonie i wyraźnej ciemnej prędze biegnącej od pyska do oka. Jest aktywny nocą, za dnia kryje się w norkach w ziemi, a w naturze żywi się niemal wyłącznie termitami, co sprawia, że karmienie jest wyzwaniem.

Rodzina: Diplodactylidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**6-7 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-8 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Pustynia i półpustynia**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**40 × 30 × 25 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Miejsce wygrzewania	**28-30 °C**
Temperatura w nocy	**16-20 °C**
Wilgotność	**30-50%**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**12-18 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**59-65 dni** przy 27-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Diplodactylus conspicillatus to mały, zwarty gekon o krótkich nogach, dużych oczach i krótkim, szerokim i płaskim ogonie wielkości głowy. Barwa podstawowa jest jasnożółtobrązowa do rdzawobrązowej, z ciemniejszym siateczkowatym wzorem i jasnymi kropkami, a wiele osobników ma ciemne plamy wyraźnie odcinające się od tła. Nogi, wargi i brzuch są jaśniejsze. Od pyska do oka, a często dalej ku tyłowi, biegnie wyraźna ciemna pręga, a pierwsza tarczka nadwargowa jest wyjątkowo duża. Ogon ma kształt łopatki i pokryty jest poprzecznymi rzędami dużych i małych łusek. Nazwa naukowa oznacza po łacinie "w okularach".

Ciało mierzy około 6 cm od pyska do kloaki, najwyżej 62-65 mm, co czyni ten gatunek jednym z największych w swojej grupie gatunkowej. Ogon stanowi około 40 % długości ciała, więc długość całkowita wynosi około 8-9 cm. Masa ciała nie jest dla tego gatunku udokumentowana; *Diplodactylus* o długości 5 cm od pyska do kloaki waży zwykle 3-5 g. Świeżo wyklute młode mierzą 24-27 mm od pyska do kloaki.

Gatunek opisali w 1897 roku Lucas i Frost. Od tego czasu kilka form, które wcześniej do niego zaliczano, wyodrębniono jako osobne gatunki, m.in. *Diplodactylus hillii*, *Diplodactylus platyurus* i *Diplodactylus laevis*, a populacje z Nowej Południowej Walii i części Queenslandu należą obecnie do *Diplodactylus ameyi*. Starsze informacje o tym gatunku mogą więc dotyczyć kilku gatunków.

Gatunek jest skryty i za dnia pozostaje w ukryciu. Lepiej nadaje się do obserwacji wieczorem niż do brania na ręce.

Występowanie i środowisko

Diplodactylus conspicillatus występuje wyłącznie w Australii, w suchych i półsuchych wewnętrznych częściach kontynentu. Zasięg obejmuje duże obszary Australii Zachodniej, Terytorium Północnego i Australii Południowej oraz najdalej na zachód wysunięty Queensland, a na północnym zachodzie Australii Zachodniej gatunek dociera aż do wybrzeża. Miejscem typowym jest Charlotte Waters na południu Terytorium Północnego.

Gatunek jest pospolity na swoim obszarze. Stwierdzenia z Nowej Południowej Walii i środkowego Queenslandu należą do *Diplodactylus ameyi*, a mapa została wyznaczona bez nich.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Diplodactylus conspicillatus żyje na pustyniach i półpustyniach, zwłaszcza na piaszczystych pustyniach porośniętych spinifeksem, ale także na otwartych równinach trawiastych, w zaroślach i na kamienistych wzniesieniach. Za dnia zwierzęta chowają się w norkach w ziemi, często opuszczonych przez pająki i jaszczurki, w szczelinach gruntu, pod kamieniami i w opadłym drewnie. Nocą polują na odsłoniętym gruncie.

Panuje tam klimat pustynny z bardzo gorącym latem, chłodnymi zimowymi nocami i niewielkimi opadami; wodę zwierzęta czerpią prawdopodobnie głównie z rosy. Gatunek jest specjalistą termitożernym, a jego pokarm w naturze składa się niemal wyłącznie z termitów, uzupełnianych mrówkami, pająkami i innymi drobnymi owadami. To wyjaśnia, dlaczego trudno przestawić go na inny pokarm. Sezon rozrodczy przypada na australijską wiosnę i lato.

Hodowla

TERRARIUM

Hodowla *Diplodactylus conspicillatus* przypomina hodowlę pozostałych naziemnych gatunków z rodzaju, np. *Diplodactylus galeatus* i *Diplodactylus vittatus*; inny jest tylko pokarm. Wystarczy małe szklane terrarium lub plastikowy pojemnik ze szczelną pokrywą. Jeden gekon lub para potrzebują co najmniej 40 × 30 × 25 cm (długość × szerokość × wysokość), a samiec z maksymalnie trzema samicami odpowiednio większej powierzchni dna. Powierzchnia dna ma większe znaczenie niż wysokość, bo zwierzę trzyma się ziemi, ale potrafi wspinać się po gładkich powierzchniach, więc pokrywa musi szczelnie przylegać.

Jako podłoże zastosuj 1-5 cm piaszczystej gliny. Zapewnij dwie-trzy kryjówki, np. odwrócone gliniane podstawki, kawałki kory, płaskie kamienie lub połówki plastikowych rurek wciśnięte w piasek jako sztuczne norki pająków. Jedna z kryjówek powinna być wilgotna. Rośliny są zbędne. Często czyść podłoże.

TEMPERATURA

Terrarium powinno mieć stronę ciepłą i chłodną. Mata grzewcza lub taśma grzewcza pod jednym końcem, sterowana termostatem, ma zapewniać 28-30 °C na części dna. Resztę utrzymuj w dzień w 22-26 °C. W nocy ogrzewanie można wyłączyć, tak by temperatura spadła do 16-20 °C. Nie ogrzewaj całego terrarium i mierz temperaturę termometrem po obu stronach.

Zimą temperatura może przez pewien czas być niższa, do 15-20 °C. Odpowiada to rocznemu rytmowi we wnętrzu Australii i zwykle wystarcza, by zwierzęta ponownie przystąpiły do rozrodu.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Diplodactylus conspicillatus pochodzi z suchych regionów i nie potrzebuje wysokiej wilgotności powietrza. Wystarczy zwykłe powietrze pokojowe o wilgotności 30-50 %. Płaska miseczka ze świeżą wodą po chłodnej stronie jest w porządku. Jedną z kryjówek wypełnij lekko wilgotnym torfowcem lub wilgotnym piaskiem, aby zwierzę mogło przejść linienie. Sprawdzaj ją co

tydzień, żeby ani nie wyschła, ani nie spleśniała. Reszta podłoża ma być sucha. Młode szybko się odwadniają i muszą mieć stale dostęp do wilgotnej kryjówki.

Nie zraszaj całego terrarium. Jest to zbędne i sprzyja problemom z pasożytami i bakteriami.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Diplodactylus conspicillatus jest aktywny nocą i nie potrzebuje UVB ani innego specjalnego oświetlenia, więc UVB jest opcjonalne. Pozwól, by rytm dobowy wyznaczało światło dzienne w pomieszczeniu, albo użyj programatora czasowego ustawionego latem na 10-12 godzin, a zimą na krótsze dni. Noc musi być ciemna. Jeśli mimo to zdecydujesz się na UVB, powinno być słabe, a zwierzę musi zawsze mieć możliwość schronienia się w ciemnej kryjówce.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Diplodactylus conspicillatus jest specjalistą termitożernym i to właśnie pokarm stanowi największe wyzwanie. Żywe termity są najlepszym pokarmem i zjadane są łapczywie. W terrarium wysychają w ciągu doby, więc przy karmieniu termitami trzeba podawać pokarm co najmniej dwa razy w tygodniu.

Przestawienie na inne ofiary nie zawsze się udaje. Niektóre osobniki od razu atakują małe larwy barciaka i świeżo wyklute świerszcze, które wielkością i barwą przypominają termity. Inne podążają za ofiarą i obwąchują ją, ale nie atakują; pomaga wtedy natarcie nowej ofiary zapachem rozgniecionych termitów, a następnie stopniowe odstawianie tego zabiegu. Świerszcze z oderwanymi tylnymi nogami są często chętniej przyjmowane. Zwierzęta z hodowli uczą się tego szybciej niż odłowione z natury.

Ofiara powinna mieć około 60 % wielkości głowy zwierzęcia. Dorosłe osobniki karm latem co 4-7 dni, a zimą co 7-10 dni, kiedy krótkie okresy braku apetytu są normalne. Młode karm co 2-4 dni przez cały rok. Przy co drugim karmieniu lekko opylaj pokarm wapniem, a raz w tygodniu preparatem witaminowym. Niezjedzone ofiary usuwaj po kilku godzinach.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Diplodactylus conspicillatus jest spokojny i skryty. Za dnia śpi w kryjówce i staje się aktywny po zgaszeniu światła. Branie na ręce jest zbędne i powinno być rzadkie i krótkie. Nigdy nie chwytaj za ogon, bo może zostać odrzucony, a stanowi on magazyn tłuszczu zwierzęcia.

Gatunek można trzymać pojedynczo, w parze lub jako samca z maksymalnie trzema samicami, ale dwóch samców nigdy nie wolno trzymać razem. Zwracaj uwagę na ślady ugryzień i osobniki, które się wycofują, a w razie niepokoju rozdziel zwierzęta.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce rozpoznaje się po wyraźnym zgrubieniu pod nasadą ogona i po grupie powiększonych, kolczastych łusek, ostróg kloakalnych, przy tym zgrubieniu. Samice mogą mieć niewielkie zgrubienie, ale jest ono gładkie i bez wgłębienia, a ich ostrogi są małe. Płeć młodych można określić przy 60-70 % długości ciała dorosłego. W naturze osobniki wyklute latem mogą osiągnąć dojrzałość płciową w następnym roku, a w niewoli zwierzęta są w pełni dorosłe i zdolne do rozrodu po 12-18 miesiącach. Zanim samica przystąpi do rozrodu, poczekaj, aż osiągnie pełne rozmiary.

GODY I KOPULACJA

Sezon rozrodczy trwa od października do marca. Samca i samicę lub samca z maksymalnie trzema samicami można trzymać razem przez cały rok. Chłodna zima w 15-20 °C wystarcza, by pobudzić rozród, i nie ma potrzeby rozdzielania płci. Pierwsze jaja pojawiają się 4-8 tygodni po tym, jak temperatura ponownie wzrośnie powyżej 25 °C.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa zwykle dwa jaja naraz, czasem tylko jedno. Jaja mają około 9 × 16 mm. Między dwoma zniesieniami mija co najmniej 25 dni, a samica może złożyć kilka zniesień w sezonie. Często wykopuje płytki dołek w wilgotnym piasku, ale w niewoli nierzadko składa jaja na odsłoniętym podłożu, gdzie szybko wysychają. Zapadnięte jaja, które mają mniej niż dobę,

mogą dojść do siebie, jeśli położy się je na wermikulicie i przykryje mokrym papierem.

Dobrym pojemnikiem do składania jaj jest odwrócony plastikowy kubełek z otworem 1 cm przy krawędzi, wypełniony w dwóch trzecich wilgotnym torfem i lekko wkopany w podłoże. W sezonie podawaj samicy dodatkowy wapń, a po 3-4 miesiącach rozrodu oddziel ją od samca, aby mogła odpocząć.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

INKUBACJA

Jaja ostrożnie przenieś do pojemnika ze szczelną pokrywą i mieszanką wermikulitu i wody w stosunku 1:1 wagowo. W 27-30 °C wykluwają się po 59-65 dniach. Podczas inkubacji jaja wyraźnie rosną, a tuż przed wykluciem ich skorupka może stać się niemal przezroczysta. Około doby wcześniej jaja "pocą się".

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode wyjmij z inkubatora po dobie i umieść w małym pojemniku z takim samym podłożem jak u dorosłych, na którym są spokojniejsze niż na ręczniku papierowym. Mierzą 24-27 mm od pyska do kloaki i muszą mieć wilgotną kryjówkę. Termity są najlepszym pokarmem dla młodych, bo łatwo je złapać. Karm co 2-4 dni.

Zdrowie i częste błędy

U *Diplodactylus conspicillatus* nie opisano szczególnych chorób, ale dotyczą go typowe zagrożenia dla małych gekonów pustynnych:

- Problemy z karmieniem. Osobniki, które nie chcą jeść niczego poza termitami, mogą tracić na wadze. Kontroluj masę ciała i grubość ogona.
- Odwodnienie, zwłaszcza u młodych. Zawsze zapewniaj wilgotną kryjówkę.
- Niedobór wapnia i witaminy D3, szczególnie u samic rozpłodowych. Prowadzi do rozmiękania kości i problemów ze składaniem jaj.
- Drobny piasek, który zostaje wdychany lub połknięty. Używaj gruboziarnistego piasku i często czyść podłoże.
- Zraszanie całego terrarium, które sprzyja rozprzestrzenianiu bakterii i pasożytów.
- Stres związany z braniem na ręce lub walkami samców, który może sprawić, że zwierzę odrzuci ogon.

Zdrowe zwierzę jest aktywne wieczorem i ma gruby ogon. Jeśli gekon chudnie, nie je lub wydaje się osowiały, zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.